

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: HE 104/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö 1.10.2025

Koneyrittäjät ry, jäljempänä Koneyrittäjät, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta. Koneyrittäjät toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä tuista

Koneyrittäjät toteaa, että hallituksen esityksen lähtökohdat ovat kannatettavat. Hallituksen esityksen tavoitteena on kokeilla uusia tapoja edistää julkisin varoin kestäväää metsätaloutta. Kokeilussa on tarkoitus testata tuen myöntämistä tuloksen perusteella ja selvittää ympäristöllisten tarjouskilpailujen hyödyllisyyttä. Esitys pääosin tukee tällaisen tavoitteen toteutumista. Metsätalouden uusien tukimallien kokeilu on hyödyllistä, koska sen avulla saadaan tärkeää kokemusta metsätalouden seuraavan kannustejärjestelmän valmisteluun.

Tukimallien tulisi olla riittävän yksinkertaisia ja kannustavia, jotta ne olisivat maanomistajille houkuttelevia ja siten ohjaisivat toimintaa haluttuun suuntaan. Tässäkin suhteessa itse lakiesitys on varsin oikeasuuntainen, mutta asetuksella määritettävät tukitasot ja tuen saannin kriteerit näyttävät osin vesittävän tavoitteen saavuttamista. Kannustavuutta ei lisää esimerkiksi se, että taimikon ja nuorenmetsän hoidon tukea ollaan laskemassa, jotta voidaan maksaa lehtipuuosuuden kasvattamisesta kannuste, joka on tutkimustenkin mukaan alhaisempi kuin toimenpiteen aiheuttama taloudellinen tappio. Tämä johtanee tärkeän työlahin määrien laskuun, mikä ei liene kenenkään tavoite.

Mielenkiintoista esityksessä on se, että osa uusista rahoitusmalleista toteutetaan tarjouskilpailumenettelyyn perustuvalla hankehauulla. Tämäkään ei liene maanomistajan omatoimiselle tuen tavoittelulle kovin yksinkertainen ja helppo tapa. Tarjouskilpailuun osallistumiseksi suuri osa maanomistajista tarvitsee asiantuntija-apua.

Tuen määrästä maksetaan lehdon luonnonhoidon ja suon ennallistamisen hankkeissa 20 prosentin osuus tuloksen perusteella vasta noin kahdeksan vuoden päästä töiden toteutuksesta. Aikaviive tuen kokonaan saamiseksi on valitettavan pitkä. Koneyrittäjät näkee, että tuki pitäisi olla mahdollista saada heti tuettavan työn hyväksytyn tekemisen jälkeen. Työlle pitää asettaa sellaiset kriteerit, että ne todennäköisesti johtavat haluttuun lopputulokseen. Ei tarvitse odottaa 8 vuotta.

Koneyrittäjät pitää erityisen tärkeänä, että esitetyt tuloksiin perustuvat tuet tukevat ennallistamisasetuksen toimeenpanoa. Ennallistamisasetuksen toimeenpano on iso ponnistus, joka tulee toteuttaa siten, että toimeenpano edistää suomalaista elinkeinorakennetta. Pilotoitavat työlajit ja niiden tuen saannin kriteerit - lehtipuun lisääminen taimikon- ja nuoren metsän hoidossa, suojavyöhykkeiden lisääminen, suometsien ennallistaminen ja lehtojen luonnonhoito - ovat tässäkin mielessä hyvin valittuja. On tärkeää, että talousmetsien hoitoon liittyvää työtä ja sen tuloksia voidaan saada mukaan täyttämään ennallistamisasetuksen tavoitteita.

Koneyrittäjät korostaa, että uusien luonnon monimuotoisuutta tukevien rahoitusmallien rakentamisessa on tärkeää varmistaa nykyisen Metka-järjestelmän toimivuus. Nykyisen tukimallin hakemukset ja toteutusilmoitukset tulee pystyä käsittelemään nopealla aikataululla ja päätökset sekä maksatus tekemään ilman viivettä. Uuden rahoitusmallin toteutus ja niiden vaatimien järjestelmien valmistelu metsäkeskuksessa eivät saa heikentää tai hidastaa nykyisen tukijärjestelmän hallintoa ja toteutusta. Lisäksi kokeilu tulisi voida tehdä mahdollisimman pitkälle ilman kalliita ja resursseja kuluttavia tietojärjestelmämuutoksia. Hallituksen esityksessä mainitaan tietojärjestelmämuutoksia tarvittavan sekä metsäkeskuksessa että toimijoiden järjestelmiin. Järjestelmämuutosten kustannus suhteessa kokeiluihin varattavaan rahamäärään vaikuttaa kovin suurelta.

Viime aikoina on käyty vilkastakin keskustelua Suomen ilmastolain avaamisesta ja siihen sisältyvän hiilineutraalisuustavoitteen tavoitevuoden siirtämisestä. Todettakoon tässäkin yhteydessä, että maankäyttösektorin hiilnielujen muuttuminen päästölähteeksi monistakin eri syistä puoltaa ilmastolain tavoitteiden muuttamista realistisemmiksi. Tähän lakiesitykseen liittyvä soiden ennallistaminen ei lyhyellä aikavälillä myöskään tue Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Pykäläkohtaiset kommentit

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Koneyrittäjät katsoo, että esitetty malli taimikon ja nuoren metsän hoidon tueksi on rakenteeltaan perusteltu, mutta asetuksessa esitettävät nykyistä alemmat tukitasot johtavat käsityksemme mukaan oikea-aikaisen taimikonhoidon vähenemiseen nykyiseen verrattuna. Tämä ei ole metsäpolitiikan tavoitteiden mukaista eikä kansantalouden näkökulmasta järkevää. Ymmärrämme, että valtiontaloudessa on painetta vähentää menoja, mutta ei pitäisi tuijottaa vain säästöjä. On väärin rakentaa lehtipuusekoituksen lisäämisen tuki niin, että aiempaa tukitasoa

alennetaan ja lehtipuuosuutta nostamalla saavutetaan aiempi tukitaso. On huomioitava, että tukitaso on lehtipuusekoitusta lisättäessä vain 20 e/ha korkeampi, jos lehtipuuosuus täyttää ehdot. Tosiasiassa lehtipuuosuuden kasvattaminen alentaa tulevaisuuden tulojen nettonykyarvoa neljästäkymmenestä jopa yli tuhanteen euroon hehtaarilta kasvupaikasta riippuen. Jos asiaa katsoo taloudelliselta kannalta, niin tukitasossa ei oikeastaan ole kannustetta nostaa lehtipuuosuutta eikä hoitaa nuorten metsien kunnostushakkuita entiseen tahtiin. Aktiivisuus tässä työlajissa kuitenkin toisi siihen sijoitetut tukieurot nopeasti palvelun tuottamisessa syntyvinä tuloina valtiolle takaisin. Leikkaamalla hyydytetään taloutta.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Tuen myöntämisen rajausta koskemaan Varsinais-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Kainuun maakuntia on perusteltu.

Esityksen 10§:ssä todetaan, että tuen saamisen edellytyksenä mm. suojavyöhykkeen jättämiselle on metsäkeskuksen hyväksymä toteuttamissuunnitelma. Kun suojavyöhykkeen tuen saamisen on tarkoitus toteuttaa hankehaun kautta, niin hakkuiden toteuttamiseen tulee tätä kautta helposti viivettä / haittaa. Hankehaku on vain kaksi kertaa vuodessa. Koneyrittäjät toteaa, että jotta hakkuiden ajoitukseen ei tule tarpeettomia viiveitä, olisi syytä jättää suojavyöhykkeet hankehaun ulkopuolelle. Järkevintä olisi muodostaa tuelle selkeät kriteerit ja tukitasot sekä myöntää tuki ehdot täyttäviin hankkeisiin jatkuvana prosessina. Tukea saisi kalenterivuoden aikana ne kohteet, joihin määrärahat riittävät. Hakemukset arvioitaisiin nopeasti hakujärjestyksessä.

Tuen pisteytys mietityttää. Jos suojavyöhykkeen jättäminen pidetään hankehaun piirissä, niin kaavailut ehdot asetuksessa ovat sellaiset, että maanomistajalle on kannattavampaa jättää lyhyt suojavyöhyke kuin pitkä suojavyöhyke. Verrattaessa kahta suojavyöhykettä, joissa ominaisuudet ovat muuten yhtäläiset, mutta alueen kattavan rantaviivan pituus on eri, niin pisteytys johtaa siihen, että maanomistajan kannattaa tarjota lyhyempi suojavyöhyke suhteellisesti kovemmalla tukitasolla ja hyödyttää osa suojavyöhykkeestä normaalissa talousmetsän käsittelyssä. Tukirahalla saadaan siis enemmän vähemmän, kun pitäisi luontoarvojen lisäämiseksi olla kait toisin päin.

Esimerkki: Jos jätetään 99 m pitkä ja 40 m leveä suojavyöhyke 100 m³/ha puustomäärällä, niin 50 €:n kuutiohinnalla tulonmenetys olisi 1980 euroa. Hyvityspisteitä tulee tällöin 15, jolloin vertailuluku olisi 132. Vastaavasti 301 m:n suojavyöhyke 40 metrin levyisenä olisi 1,2 ha ja tulonmenetys edellisin ehdoin olisi 6000 e. Hyvityspisteitä olisi esityksen mukaan silloin 17, jolloin vertailuluku olisi 354,1. Tukea lyhyemmälle suojakaistalle kannattaisi hakea jopa 3900 euron hintaisena (=2*puunmyyntitulojen menetys), koska silloinkin vertailuluku olisi 260 eli alle pidemmän rantaviivan hankkeen. Se voitaisi pidemmän suojakaistan.

Hyvityspistetaulukossa pitäisi rantaviivan pisteytys miettiä uudelleen, jos halutaan palkita pidemmistä suojakaistoista.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Esityksen 23 c §:n toisen momentin ensimmäisen kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hoidettavalla kohteella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole mainitun asetuksen 3 artiklan 4 kohdan tarkoittamassa hyvässä tilassa. Koneyrittäjät katsoo, että direktiiviluontotyypit ja niiden tilaluokitukset eivät ole erityisen laajasti tiedossa maanomistajien tai metsäalan toimijoiden keskuudessa. Siten metsäkeskuksen tulee esityksen toteutuessa antaa tarvittaessa maanomistajille ja toimijoille neuvontaa edellä mainittuihin luontotyyppeihin liittyen. Esitys tarkoittaa samalla sitä, että koska direktiiviluontotyypeistä on heikosti paikkatietoa, metsäkeskuksen tulee tehdä itsenäisesti tulkintaa direktiiviluontotyyppeihin liittyen. Yleisesti ottaen Koneyrittäjät näkee tämän tarkoituksenmukaisena metsäisten luontotyyppien osalta.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Esityksen 23 d §:n toisen momentin ensimmäisen kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hoidettavalla kohteella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka on lehto ja joka ei ole mainitun asetuksen 3 artiklan 4 kohdan tarkoittamassa hyvässä tilassa. Koneyrittäjät katsoo, että direktiiviluontotyypit ja niiden tilaluokitukset eivät ole erityisen laajasti tiedossa maanomistajien tai metsäalan toimijoiden keskuudessa. Siten metsäkeskuksen tulee esityksen toteutuessa antaa tarvittaessa maanomistajille ja toimijoille neuvontaa edellä mainittuihin luontotyyppeihin liittyen. Esitys tarkoittaa samalla sitä, että koska direktiiviluontotyypeistä on heikosti paikkatietoa, metsäkeskuksen tulee tehdä itsenäisesti tulkintaa direktiiviluontotyyppeihin liittyen. Yleisesti ottaen Koneyrittäjät näkee tämän tarkoituksenmukaisena metsäisten luontotyyppien osalta.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Tarjouskilpailumenettely sopinee soiden ennallistamishankkeisiin sekä lehtojen luonnonhoitohankkeisiin, mutta ei niinkään suojakaistojen leventämisen tukemiseen. Suojakaistat liittyvät uudistushakkuihin ja siten ne ovat kytköksissä lähes varmuudella merkittäviin puukauppakohteisiin. Puukauppoja tehdään markkinavetoisesti. Täten puukauppakohteeseen liittyvä suojakaista merkittävän virtavesikohteen äärellä vaikeuttaa taikka hidastaa puukaupantekoa, jos suojakaistan osalta pitää odottaa kilpailutusta/hankehakua. Kaiken lisäksi hankehaussa voi jäädä häviölle, jolloin voi mennä ohi niin puukauppa kuin tukikin.

Muita huomioita:**Valtioneuvoston asetus****Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)**

Koneyrittäjät katsoo, että lehtipuuosuuden kasvattamisen tulisi olla kannustavaa suhteessa nykytasoon. Esitetty tukitason alentaminen on vastoin tätä ja esitys käsityksemme mukaan tulee taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon määriä. Sama todetaan myös hallituksen esityksessä. Olisi tärkeää toimia niin, että oikea-aikaisen taimikonhoidon työmäärät eivät laskisi nykytasoon verrattaessa.

Kokeiluhankkeiden valintamenettely (30 a§)

Hakemusten vertailu perustuu vertailulukuun, joka saadaan jakamalla tukihakemuksessa ilmoitettu hankkeen totuttamiseksi tarvittavan tuen määrä valintaperusteiden pisteillä. Tämä tapa asettaa hankkeet järjestykseen on periaatteiltaan toimiva, mutta suojavyöhykkeen jättämisen **(30 c § ja liite 1)**

osalta pisteytys on rakenteeltaan sellainen, että se kannustaa jättämään vähemmän suojavyöhykettä mutta suuremmalla yksikkökustannuksella.

Helsingissä 9.10.2025

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Matti Mäkelä
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on vajaan 2000:n bioenergia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrityksen valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi noin yli 5000 työntekijää.